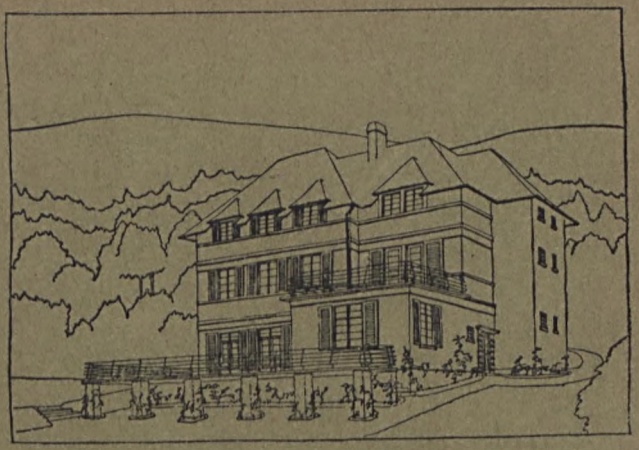

A MECSEK EGYESÜLET ÉVKÖNYVE

A XLV. EGYESÜLETI ÉVRŐL

PÉCS, 1935.

Pécs, 1936.

Haladás Nyomdarészvénytársaság, Király-utca és Szent Mór-utca sarok

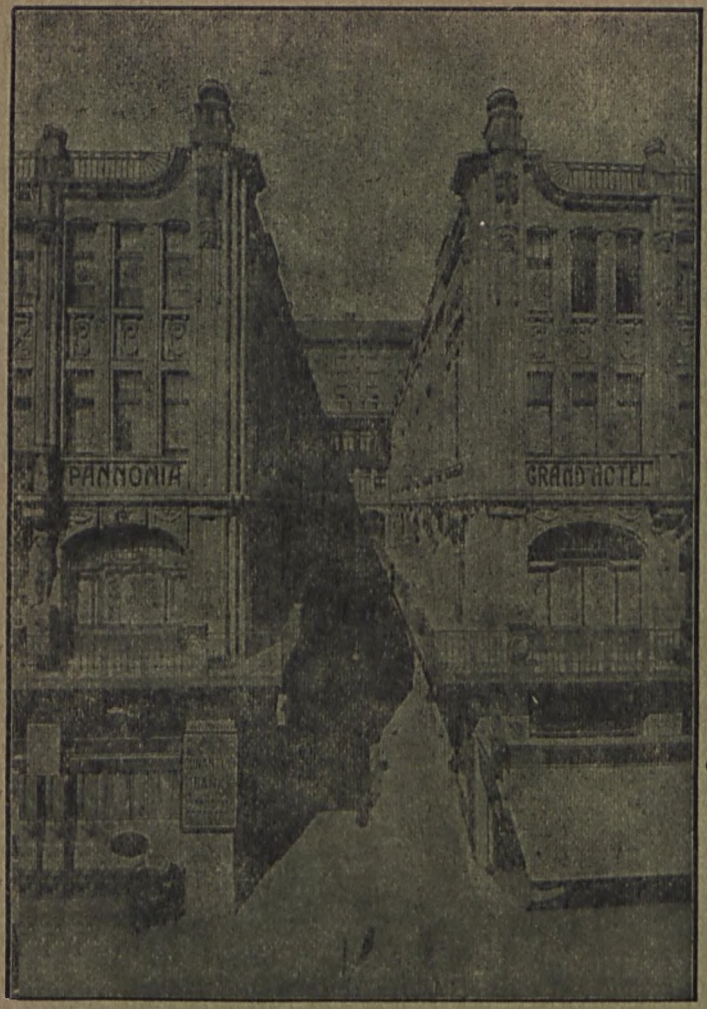

NAGYSZÁLLÓ **PANNONIA** GRANDHOTEL

A Dunántúli Bank házi kezelésében. — Pécs legmodernebb szállója.

Lift, központi fütés, minden szobában állandó hideg és meleg víz nyáron is, fürdőszobák, bankett-terem, hangverseny- és bálterem.

Mérsékelt árak!

Pécs, Király-utca 5. szám.

A

MECSEK EGYESÜLET

ÉVKÖNYVE

A XLV.-IK EGYESÜLETI ÉVRŐL.

1935.

SZERKESZTI:

KALTNEKER PÁL

EGY. FŐTITKÁR.

Csak helyben használatra
3 007960 333480

33348

Pécs, 1936.

Haladás nyomdarészvénytársaság Pécsett, Király- és Szent Mór-utca sarok

Toborozzunk új tagokat
Egyesületünknek!

— mert társakra és anyagi erőre
egyformán szükségünk van
céljaink eléréséhez!

Kiadásért és szerkesztésért felel: *Kallneker Pál.*

Dr. Igaz Béla nagyprépost a Mecsek Egyesület alelnökének halálára.

† 1935. szeptember 1.

Nem görnyedt nehéz hátizsák alatt és nem taposta sohasem szögescipőben a mecseki rétek virágszőnyegét. Nem volt turatárs, mert egyedül kereste az Alkotó közelségét a hegyek fenséges magányában s ünnepivé magasztosult az áhitata, ha az erdő templomi csendjében sétált. Gyönyörködni tudott az alkotó szépségeiben akkor is, amikor hervadás és elmulás környezett mindent s ezt az isteni ajándékot mindenkinek hozzáférhető kincsévé szerette volna tenni. Nem elzárni, — de megnyitani, feltárni kell a szabad természetet, az erdők szépségét, — vallotta nyiltan Igaz Béla — mert ott emelkedik és szépül a lélek s az örök természet csodálatában lesz Istenben hívő az ember.

S amikor máshol az erdőbirtokosság utak elzárásával tiltotta ki a természet rajongóit az erdeiből, — a püspöki, székeskáptalani és székesegyházi erdőkben otthont adtak a turistáknak s ezzel évtizedekkel föléje emelték a Mecseket, a fővároshoz közelebb fekvő s jobban megközelíthető, de alig szebb hegyvidékeinknek.

Hogy ebben, — a magyar turistaságnak nagy értéket jelentő gesztusban, mennyi része volt Igaz Bélának, nem tudjuk, mert maga soha nem mondta, — de éreztük hogy az ő buzgalma felülemelkedik a lelkesedésen s olyan ür maradt most utána, mint vihardöntötte fák nyomán az erdőben.

1914 óta alelnökünk volt, — de már kezdettől fogva igazi pártfogóink és támogatóink között tudtuk. Szeretettel karolta fel minden törekvésünket, érdekelte minden munkánk, nagyon szerette városát s büszke volt

a Mecsekre, melyet olyan hirtelen hagyott itt, hogy mire ráeszméltünk, hogy a legnagyobb magasságok felé vezető utra tért, — már el is tünt közülünk.

Ám lelkének fénye beragyog itt még mindent s a sirjára hangtalanul, könnyes szemmel letett koszorúval, még nem vettünk örökre bucsut tőle, mert az emlékezés megállítja az időt s ha érezzük is az elmulás keservét, ez csak olyan fájdalom, mint ami alkony-órán összeszorítja szívünket, mikor a naptól búcsúzunk; mert tudjuk hogy Igaz Béla emléke itt maradt közöttünk s az formát fog ölteni, hogy mindenki meg is találhassa a Mecseken.

—r. —l.

Mecseki kirándulások.

A Mecseket és városunkat rövid időre felkereső vendégeknek, és a fülléres gyorsok utasainak ajánlva.

A mecseki turistakultúra kifejlődése érdekes és nem mindennapi.

Amikor a magyar turistaság még gyermekcipőkben járt s hatóereje csaknem egyedül a Tátra sziklacsúcsai körül összpontosult, — ugyanakkor e tipikus középhegység szépségeinek feltárására, — 1891-ben már megalakult a Mecsek Egyesület, amely sokszor gúnnyal és a gúnynál is rosszabb közönnyel küzdve, áldozatos és szorgalmas munkával a létesítményeknek olyan gazdagságával ruházta fel a Mecseket, — hogy amikor csonkaságunk, határzárak, valutáris nehézségek miatt még a reményét is fel kellett adnunk a magashegyi turisztikának, — akkor fedezték csak fel csodálattal, ennek ismeretlen szépségét s magas kultúráját.

Békeidők turistái nem a középhegyeket járták. A Fiume felé utazók, amig Dombóváron mozdonyt cserélt a vonat, — nem nagy érdeklődéssel nézték a déli láthatáron kéklő Mecsek vonulatát, — mert azok lelke tele volt már az Adria szépségével s a tenger varázsával.

Eszék és Bród felé járó utasok nem őrizhettek maradandó emléket a Mecsekről, — a Slavon hegyek magasabb és vadregényesebb tömegei feledtették a Mecsek szelid szépségét.

Trianon után pedig zsákutca lett a pécsi vonal s az egyedül Budapestről kiáramló turistáknak elérhetetlen messzeség s a Mátra, Bükk, Börzsöny-i hegyek előnyével

a Mecsek nem vehette fel a versenyt. Hat órát utazni bizony nem kis áldozat, — különösen mikor ennek az utnak javarészén nincs semmi látni való.

Hosszú az út amig a Sárviz unalmas lapályát a tolnai dombok váltják fel, — de ekkor már tul is vagyunk az ut első felén. Dombóvár után gyorsan bontakozik ki a baranyai áldott vidék gazdagsága, széles völgyek ölét, kövér rétek selymes zöld szőnyege takarja; a domboldalak zsiros barázdáin kalásztenger hullámzik s a hegytetőkre az erdők árnyas lombsátora borul.

Magát a Mecsek hegységet Abaliget állomásnál érjük el s turánkat legjobb itt kezdeni, ha rövid idő alatt, kevés fáradtsággal sokat akarunk látni.

Az állomás épületét elhagyva, — a vasuti sinek mellett visszafelé indulunk az alagut irányába s az országuttal párhuzamosan haladva, az abaligeti völgyön 1 óra alatt érjük el a falut. Utunk kezdettől fogva 9-es számmal jelzett, — tekintettel azonban, hogy később a Jakabhegy után más számu utakon is megyünk, — az Abaligetről a Jakabhegyen át Pécsre vezető 6 órás utat vörös szinnel, összefüggően jelöltük.

A jelzés a falu mellett jobbkézre a réten visz a cseppkőbarlang felé, — melynek bejáratánál kis védkunyhót találunk. A barlangot csak vezetővel lehet megtekinteni. 20 embernél nagyobb csoport egyszerre aligha mehet be s jó félóra a járat. Érdekes cseppkőképződményei a vezető lámpásának fényénél a mesék világának fantasztikus alakjait öltik. Utunk a barlangtól balkézre meredeken indul felfelé s a községi legelő oldalában halad az erdő felé. Gondosan kell ügyelni fától-fáig a jelzésre, mert a legelő sok csapásán könnyü elvéteni az utat. Kulacsainkat is tanácsos a barlang tiszta forrásvizével megtölteni, mert a Jakabhegy tetejéig nem találunk forrást.

A legelőt elhagyva erdőben visz utunk s csak egészen fennt a Jakabhegy tetején szünik meg az oltalmat adó árnyék, ám a bozót között vezető ösvényről állandóan látjuk már az István kilátót, — mely a hegy-

tetőn körbefutó avarsáncon épült. A toronytól délre, — alig pár lépés — meredeken esik le a Jakabhegy a baranyai síkságra, — s az u. n. Zsongorkő sziklaterraszáról, — feledhetetlen szépségü körképben gyönyörködhetünk. A láthatáron sötétlő Slavon-hegyek előtt a Dráva ezüstös szalagja csillog.

A toronyból lejövet jobbkézfelé vezet az ut a Zsongorkőhöz × jelzéssel, — mig balkézre a vadászházat érjük s mögötte a Pálos kolostor romjait, — mely pompás pihenőhely a 3 órás sétánk után. A romok közti kutnak a kulcsát a vadászházban kell elkérni.

Utunkat, tekintet nélkül a számjelzésre, — a vörös nyil mutatja, mely a Jakabhegyről a nyergen át vezet a Vöröshegyre, — majd egy irtásos rész szélén haladva, elérjük ennek a Remeterét felé vezető köves oldalát s magunk alatt látjuk a Mecsek nyugati hágóján átfutó Pécs-Abaligeti műutnak fehér szalagját.

Szembe velünk a középső Mecseket — a Tubes-csucs-meredek oldalát látjuk. A jelzés a vágáson keresztül vezet, előbb a Lapisi vadászházhoz, — majd onnan a Rotary-ut feliratot viselő kapun keresztül 21-es jelzésen fel a csúcsra a kilátóhoz. Élvezetesebb az ut, a csúcs és gerinc helyett, a körbefutó Rotary-utra térni, haladásuk irányától jobbkézre. E kényelmes sétautról Pécs fekvésének ritka szépségeit élvezhetjük, majd mikor ujra elérjük a 21-es utat, azon megyünk tovább a gerincen a Misinára, ahol a Kiss József kilátó és menedékház tornyából élvezhetjük ugyanazt a mecseki körképet, — mint amit a Tubes 612 mtr. magas csúcsáról láttunk volna. Innen legkényelmesebb közvetlenül a torony nyugati oldalán induló ródlipályán folytatni utunkat, — honnan 20 perc alatt érünk le a Mecsek Egyesület dömörkapui menedékházához, melynek terraszáról mélyen magunk alatt látjuk a pécsi szénmedencét, — a bányaműveket s a mindezt keleten lezáró Dobogót, Hármashegyet és a Zengő csúcsát, melyek a Mecseknek harmadik tagozatát, — a keleti csoportot alkotják.

A menedékháztól akár menetrend szerint közlekedő

autóbusszal (30 fillér) akár alkalmi taxival (50 fillér) percek alatt érünk a nagy ivekben kanyargó műuton a város szívébe, a Széchenyi-térre, — vagy gyalog folytatjuk utunkat s a vörös jelzésen tovább haladva, az Irma-uton 25 perc alatt érünk a Tettyére. Innen 1/4 óra alatt a város főutcáját érjük s azzal a jóleső tudattal kereshetjük meg szállásunkat, vagy a még este visszainduló vonatunkat, hogy a Mecseknek felét bejártuk, nagy körképeket és kilátásokat élveztünk s olyan ízelítőt kaptunk annak szépségeiből, hogy jobban megismerni, máskor nem sajnáljuk leküzdeni sem a fáradtságot, sem a költséget, amit a Budapestől való 248 km. távolság eddig jelentett.

Annyi turalehetőség, mint a Mecsekben — alig adódik máshol. 300 kilóméter hosszu jelzett uthálózat bőséges alkalmat nyújt járni a hegyeket.

Aki rövid ideig tartózkodik Pécsett, — az alig választhat hálásabb sétaturát, mint amit itt ajánlok.

A Széchenyi-térről elindulva, a Király-utcán megyünk a balkézre elágazó Majorossy Imre utcáig, — majd azon fel az Ágoston-térre s Tettye-utcán és Gyuri-ut szerpentinjein 25 perc alatt a Tettye fennsíkjára érünk, — amelynek jobb felső sarkában indul a Dömörkapuhoz, illetve a menedékházhoz vezető Irma-ut. Irányunkat az épített sétauton vörös jelzés is mutatja. Látogassuk meg utközben a Mecsek Egyesület dömörkapui menedékházát, — majd a Viktor pihenő mögé kerülve térjünk reá a ródli pályára s azon menjünk fel az 534 mtr. Misina vagy Mecsek csúcsra, — (20 perc) melynek Kiss József örökös tb. elnökünkről elnevezett kilátó tornyából az egész Mecseket látjuk. Utunk innen egyenesen nyugati irányban visz a gerincen s a 612 mtr. Tubes csúcson áthaladva leereszkedünk a Lapisi vadászházhoz. (50 perc.) Itt a vörös jelzést elhagyjuk s a 24-es számozású lefelé vezető utra térünk, mely irtott hegyoldalon ereszkedik le a szőlőskertek közé s állandóan magunk alatt látjuk az Ürögi-völgyet. E völgy szépségével, gazdag kulturájával nem lehet betelleni. Jobbkéz

felől a Jakabhegy, — hátunk megett a Mecsek gerince, — balkézről a pécsi szőlőhegyek kísérnek s előttünk a délfelé kitáruló völgy, mely belefut a Dráva felé lejtő síkságba.

A hegyről leérve (20 perc) a műuton folytatjuk utunkat végig a nyaralókkal ékes völgyön mignem Rácvárosnál elérjük a város nyugati határát s a Pompár vendéglőnél balkézfelé fordulunk a Felső-Makár utra s a Hadapród iskolánál elérjük a villamos végállomást. Az egész ut, — pihenőket, — illetve a menedékházban, valamint a toronyban eltöltött időt is beleszámítva, 4 óra alatt kényelmesen bejárható.

Amíg ezen az uton a parkerdő szépségét s a városra nyíló kilátást élvezhetjük, — addig megint más szépségekkel ismertet meg a Mecseket egyenesen északi irányban átvágó Sikonda fürdőig vezető, — 5 óránál nem hosszabb tura.

Az előbb leírt Tettyén, Irma-uton át elérve a Viktor pihenőt, — attól jobbkézre kis lejtéssel indul egyenesen északnak az 1-es ut, melyen alig 15 perc alatt elérjük a Kisrétet, — a pécsiek kedvelt kiránduló helyét. Erdőben vezet Kantavárra a kitünően jelzett ut, — amit ujabb ½ óra alatt érünk el s forrásánál padokon pihenhetünk. Kantavár után ügyeljünk a jelzésre s a később abból jobbkézfelé kiágazó 25-ös utra térjünk, mely egy bozótoson keresztül kapaszkodik fel a mecseki műuthoz s az erdő szélén álló keresztnél folytatódik gyönyörü szálerdőben. Utunk mind meredekebben ereszkedik lefelé, balkézről patakocska szegődik mellénk s elérjük Melegmányt, melynek mésztufa képződésü terrasszain gyönyörü vizesést alkotva csobog a viz. A vizesés után csakhamar utelágazáshoz érünk. Jobbkézről bejön a 13-as az u. n. Petnyáki ut s a 25-öst elhagyva a 13-as uton megyünk balkézfelé, lassan ereszkedve, — mignem elérjük a vadregényes Mélyvölgyet, s szembe találjuk magunkat az 1-es jelzéssel, amit csak azért hagytunk el, — hogy Melegmányt utba ejtsük. Jobbkézfelé térünk a szűk völgybe s patakocskáját

gyakran kell átlépnünk, mignem az ösvény az oldalban magasabbra hág s a szétterülő völgyben meglátjuk a Kőlyuk-i barlangot. Innen már rövid az ut, hogy a szétterült völgy végén elérjük a vizimalmot s a Pécs-Sásd-Kaposvári műutat, melyet keresztezve, balkézfelé fordulva erdőszélen folytatjuk utunkat — továbbra is 1-es jelzésen mígnem egy ujabb völgy erdők koszorúzta ölén elérjük utunk végcélját Sikonda fürdőt.

Autóbusz összeköttetés Péccsel kényelmes visszatérést biztosít; ám edzett turisták szivesen teszik meg visszafelé is gyalog az utat, — s ilyenkor az 1-es jelzésről visszafelé már nem térünk át a 13-ra, hanem végig a Mélyvölgyön kapaszkodunk fel a mecseki műutig, — amit a városi csemetekertnél érünk el.

Valamikor a Keresztkunyhó nyujtott itt védelmet, — ma azonban csak szerszámkamrát találunk helyette. E ponton újabb változatosságot keresve, elhagyjuk az 1-es utat s jobbkézre térünk s a műuttal párhuzamos 23-as jelzésen 40 perc alatt érjük el a Lapisi vadászházat.

Minden attól függ, — mennyi időnk van még s hogyan bírjuk az utat, aszerint variálhatjuk a további programmot. A 24-es útra ép úgy rátérhetünk, — mint felmehetünk a 21-es uton a Mecsek gerincére s a Kiss József kilátótól a Bánffay Simon ut szerpentinjein a Roboz pihenő mellett elhaladva lejöhetünk a Kardos-uton is, hogy a parkerdő szépségét lássuk s a sétautak kitünő állapotáról meggyőződést szerezzünk.

Akár melyik utat választottuk, — gazdagon megajándékozva érezhetjük magunkat, mert soha el nem múló emlékként véső dik lelkünkbe a Mecsek szépsége, — mely ezentúl mindig visszahív, — s mindgyakrabban visszavár!

K. P.

A borsod-gömöri határhegyeken.

Irta: *Péchy Horváth Rezső.**

Köröskörül harsány-zöld a határ. Gyönyörű ez a százszorszép, ezerváltozatú, hol egyenes, hol hepehupás, hol sík, hol meredek, hol fás, hol ugaros borsodi föld. Keskeny, zöld vetéscsíkok rozsdabarna szántásokkal váltakoznak. Frissen száradt földparcellák cserélgetőznek messzibefutó, félig száraz lucernásokkal. Akácosok, fűzfás, égerfás csíkok mellett itt-ott szőlőtelepítés. A vadonatúj karók citromsárga színe éles feltünőséggel kiabál ki a többi színek sötétebb tónusából.

Szénbányák az országút mellett. Hatalmas salakhegyek aljában rozsdás, szürke csillék, felbillent gyomruk a fekete salakhegyekre ásít. Barnaszén-dombok, törmelékszén-magaslatok egymás mellett. *A magyar Ruhrvidék:* a borsodi szénmedence kifogyhatatlannak tetsző kincsei.

Az uton elmellőzünk hazafelé baktató bányászcsoportokat. A szürke emberek fáradtan vonszolják magukat a poros, végtelen unalmú országuton az otthon felé, ami tizenöt kilométerre esik a bányától. Kormos kezükben bányamécset lóbálnak. Az arcuk a szénportól négerfekete. A szemük fehérje vészeset, ijesztőset villan, ahogy a szemük sarkából reánk bámulnak...

— Tíz órai munka után órákig kutyagolni a poros, forró országuton: nem tréfadolog! — mondja valamelyikünk. S ezen sokáig el kell gondolkozni.

* Az ismert nevű iró cikkét abból az alkalomból közöljük, hogy most hagyta el a sajtót „A Bálványtól a Badacsonyig" c. képekkel gazdagon diszitett turista könyve, mely irodalmunkat gazdagitja. A könyv ára 2·50 P. — Kapható egyesületünk titkári hivatalában.

Új látkép, új gyönyörűségek rohannak elénk. A *Bánvölgye.* A legbájosabb, legszelídebb, legváltozatosabb magyar felföldi táj. Mély völgy fenekén szürke pántlika: az egri országút. Kétoldalt zöld lombok, barna völgyek, szürke vízmosások, rőtszín cserjések, tarka irtások. Fenn a magasabb tetőkön glédában álló ezredek: feketefenyők felséges, illatos, hangos zúgással neszező erdők. A délutáni nap aranyesőt csurgat rájuk és pillanatokra aranypor szitálása színesíti meg az örökzöld facsoportokat.

Egyik domb a másikat követi. Egyik lankásan simul a szántóföldbe, a másik gőgösen emeli a fejét magasra, a harmadik meredeken tör a vattacsomós felhőgígászok felé, a negyedik pirostetejű borházak kacér sziluettjeit csillogtatja, az ötödik smaragdzöld vetésóceánt visel domború hasán, a hatodikon régi irtás korhadt, roncs fatuskói vöröslenek a langyos napsütésben. Kopott tarajú hegyek sorakoznak egymás mellé karéjban, jó darabon.

Pompás és szívbemarkolóan megkapó ez a folyton változó, örökösen ujat kináló, mindig szebbé és vadabbá váló borsodi táj. Csupa változatosság, csupa finom tájszépség, csupa szín és báj. A lélek pillanatok alatt felüdül tőle, a szem pedig ugyanannyi idő alatt megrészegül, aztán alig tud megválni tőle.

Az országút most egyszerre egy óriási U betű alakú kanyarulatot tesz. Ennek belső hajlásánál finomvízű, csendesen duruzsoló kis kristálypatak fut ki a feltáruló mellékvölgyből. Az út mélyen lehajlik. Baloldalán pázsitos, ezernyi vadvirággal ékes selyemfüvű rét simul a patakpartra, jobboldalt pedig meredek, vízmosásszerű part emelkedik, amelyen szép szál, gazdag lombú tölgyek és cserfák pompáznak elszórtan. Sötét lombjuk élénken emelkedik ki a táj egyhangú alapszínéből.

Madárdal, patakmormolás, erdősóhajtás halk neszei muzsikálnak az áhítatos hangulatot ömlesztő kis völgyben.

Az *upponyi völgy* nyílása ez, amelynek nagy kanyarodója közepén lesiklunk az országútról. Elszakadunk

a bájos, szelíd szépségű Bánvölgyétől. Most jön a túra legfelségesebb szakasza: keskeny, kanyargós, mély, sötét völgyfenéken ballagni a kis csermelyi patak mentén, selyemfüves rét és méla fűzek között.

Csodálatosan szép, színpompás, vad díszletezésű vidék ez! A magas, köves kocsiút-szalag a mély völgy alján tekereg-kanyarog, kétoldalt pedig fiatal tölgyesek, sötét fenyvesek, som- és mogyoróbokrok erdei sürűsítik be a meredeken feltörő hegyoldalakat. Fennt a magasban elszórt törpefenyők és bozót árválkodik a szeszélyesen elszórt, nagy darab mészkősziklák között. Le-fel halad az út és a lépésünk halk nesze egyforma lesz patak csacsogásával a mély völgyszorulatban.

Az út minden fordulójánál — pedig ugyancsak sokat kanyarog! — változik az upponyi völgy bűbájos, álombaillő szépsége. A meredekre kapaszkodó fenyvest sziklaszálak váltják fel, a tölgyest és a kénsárga virágú somerdőt vad sziklahasadék. Közben megint fordul az út, mert előtte lomha kősziklahegy zárja el az utat és a szabad kilátást s amikor néhány merész kanyarodó leküzdése után eljutunk a szürke sziklagígász alá, újabb panoráma terül szét előttünk.

Szebb, színesebb, bájosabb, lenyügözőbb ez itt minden eddig itt látottnál! A völgy itt annyira összeszűkül, hogy csak a keskeny útnak és mellette a kis pataknak van helye. Kétoldalt meredek, vad kőszálak zárják el az eget s a meredek sziklafalakon vastag mohaszőnyeg jelzi a mindenütt jelenlevő élet lüktetését. A szürke, itt-ott fekete mészkősziklák tömbjei ijesztően lógnak a legyalult kőfalakról s a tetejükön néhány csenevész, fiatal fenyőfa állja és szenvedi a szirtek küzdelmes, de szabad és egyedüli életét. A szél vad melódiákat susog a tűlevelek milliói között.

A mélyben pedig az upponyi patak jéghideg, üvegtiszta vize követ bennünket, hangos csörgedezéssel, amire ismeretlen és láthatatlan madarak kórusa kedves trillázással felel.

Svájcban érzem magamat, a graubündeni Ragaz tájékán, ahol a Tamina mély bevágású döbbenetes, infernószerű völgye fenekén ugyanilyen vad díszletek kápráztatják el a szemet és döbbentik meg a fogékony lelket. Egészen svájcias a völgy, az upponyi patak kanyargós, szeszélyes medrével és ide is pontosan illik az a felírás, amit Ragaz völgyének sziklakapuira akart alkalmazni Dante után egy angol költő: Lasciate ogni speranza..... Mert ez a vad, változatos, komor és rideg sziklavölgy is olyan, mint az a kapu, ahol Dante elkárhozottjai beléptek az örök reménytelenség honába.

S ahogy a kegyetlenül rozoga úton tovább haladunk a vad sziklaóriások tövében, egyszerre csak eszembejut egy örömittas valóság. Ez a völgy a mai maradék kis ország egyik legszebb, legidillib, leglátványosabb természeti szépségeit rejti magában. Az egri út kanyarodójától Uppony községig az ezerkanyarodóju vad völgy a legváltozatosabb szépségeket kínálja a turistának. A turista, a festőművész, a költő, a fotografus, a világvárosi, az alföldi ember mind-mind megtalálja itt a maga lelki gyönyörűségére és épülésére oly nagy hatást tevő összes természetes kellékeket. Tehát erre a völgyre és az egész upponyvidéki borsodi tájra fel kell hívni az egész ország, sőt a külföld figyelmét, színes prospektusokat kell készíteni a vidék vad tájszépségeiről és száz és száz színpompás kép és költői leírás segítségével kell reklámot és idegenforgalmat csinálni az upponyi völgynek!

Most erős kapaszkodó következik s máris künn vagyunk az alig félkilométeres álomvilágból.

Elmaradnak a meredek, vad és ijesztő sziklafalak s ahogy visszanézünk, a szemeink alig tudnak betelni a vidék érintetlen, szépségeivel. Mint valami gondosan elzárt, a hangoskodó kíváncsiak hétköznapi lármájától óvatosan elrejtett nemzeti park úgy rejtőzik az óvó sziklahasadék mélyén a szépséges upponyi völgy, amelyet eddig alig keresett fel pár turista. Fenn a szikla-

peremre az ég mélykék, végtelen ernyője borul, mint hatásos keret.

Kijutottunk a szorosból, elmaradnak a fenyők és megint síkság tárul előttünk.

Mégegyszer visszanézünk az elmaradt földi paradicsomra.

A nap utolsó sugarai kajszínbarack színű sugárözönben fürdetik meg a gyönyörűségek völgyét. Bő aranyfürdőben úszik, csillogva ragyog minden: a zord sziklák, a kénsárga somvirágok, a rőtlevelü cserfák, sötét fenyőlombok, a redves fatuskók, a barkás fűzfák, az út szikkadt kerékvágásai és a törtető, zajosan muzsikáló patak fröcskölő vize.

Ahogy visszanézek, úgy érzem, elvesztett paradicsomot hagytam magam mögött...

Beérünk Uppony falu legszélső utcájába, amely derékszögben metszi az eddig vezető útat. Az utca délnek tart, a nekézsenyi völgy felé. Erre térünk mi is.

Apró, új házak mellett haladunk, meredek dombon felfelé. Pár lépés után elfogynak a házak, szegényes vesszőfonatos kerítéseikkel, dús virágos kertjeikkel. Meredek dombháton vágunk át, aztán a szikkadt, füvetlen legelő után kis völgyben halad le az út. A mélyén szélesre elterült, lustán folydogáló, de tisztavízű patak kanyarog.

A patak medrét minden öt-tíz lépésnyire át meg átszeli a kis gyalogösvény. A víz szeszélyesen és sokat kanyarog. Hol összeszükül a medre a kis völgy sziklás részein, hol meg tóvá szélesedik és ilyen helyeken mocskos, sáros, békanyálas a vize. A völgy felett kétoldalt erdős dombok kapaszkodnak felfelé. A hajlatok sűrű bozótosak, a patak partján pedig magányos fűzfák, rekettyebokrok s a rétté szélesült parti részeken vén tölgyek állanak. A völgy csendes és kihalt, mint egy éjszakai temető.

A gyalogösvény pontosan követi a patak folyását. Néhol házfalmeredekségű partoldalba vájták s lépéseinkre tucatszám indulnak meg s esnek a vízbe a kisebb-

nagyobb kődarabok. Máshol viszont a víz mellett vezet az ösvény s a föld csupa sár és ragadós agyag a bő víztől. Szögescipőink cuppogva, finyásan érintkeznek a pállott illatu sárral. Bizonyára tiltakoznak a szokatlan elem érintése ellen.

Minden fordulónál, minden völgyhajlásnál változik és megujul a völgyi táj. Hangulatos, idilli erdők, vadvirágos csalitosok, új és új völgynyilások, buja fűvű rétek, széles tisztások sorakoznak egymás mellé, folytonos váltakozásban, szinte szemet fárasztóan. A dombsorozat csúcsán pedig komoran sötétlő szálerdő vonul végig mint leselkedő, éber fekete sereg. A völgyfenéken üde illat úszik és templomi csendesség.

S egy teremtett lélek nincs a hosszú völgyben, amelyben már egy órája jövünk!

Azaz hogy... Szélesen ellapul egy helyen a patak partja. Az egyik oldalon a víz arasznyira összeszükült s itt a szürke mészkőszikla-partot locsolgatja-mossa mérgesen. A másik oldalon viszont magas, zsenge fűvű tisztás terjeng a tölgyesig S a vadvirágos rét közepén — mintha nem is elevenség, hanem bájos festmény volna — kecses kis szarvastehén álldogál. Zsemlyeszín bundáján az utolsó napsugár gyenge fénye csillog s ettől meleg fényt kap a finomvonalú „vad" filigrán teste. A kis szarvas figyelve, meredten áll a magas fűben. Egész lénye csupa figyelés, vigyázás, szimatolás, várakozás és óvatosság. Fényes orra idegesen remeg. Szemei élesen, kémlelve néznek. És nem hiába. Egyszerre észrevesz. A tekintetünk találkozik. Mereven, félelem nélkül, szinte hipnotizáltan bámul, egyenesen a szemem közé. Mintha bűvölet volna, vagy láthatatlan, mágneses kapcsolat a tekintetünk között, nem bírjuk levenni egymásról. Én vigyázok, hogy meg ne moccanjak. Minél tovább akarom látni a kecses kis jószágot.

Percekig tart ez a néma szembeszéd. Egymás szándékának felmérése, kitalálása, megsejtése. Akkor a kis szarvas hirtelen felüti a fejét, villámgyorsan megfordul és mintha acélrugók löknék, vad hirtelenséggel,

de meghatóan elegánsan elüget. Csak annyit látok még, hogy szétsuhan karcsú szoborteste előtt a zöld bozót s már nincs is sehol. Üres a vadvirágszőnyeges rét... Csak egy-egy száraz ág reccsen valahol a tölgyesben.

Tovább bandukolok. Ez a pár pillanatnyi kedves látvány egyszeribe felfrissített, felüdített, jókedvre hangolt. Elmult minden fáradtságom. Frissen, jókedvüen, vidáman rovom a lépéseket. Mint aki csodát és titkot látott: a Természet nagy titkát leshette el... Még néhány szeszélyes kanyar, aztán egyszerre kinyílik, szétárul, elvész a völgy. Beérünk Nekézsen első házai közé.

És szemközt feltűnik a Bükk hosszú, pompás, tömör hegyvonulata. Elől a dédesi várhegyek komor szírtuskói, azután a Szilasfő (596 m.), a Kemesnye (625 m.) sziklás csúcsai, hátuk mögött pedig a hegység északi emelkedései: az Örvénykő (773 m.), a Csikorgó (774 m.), a Nyárjuhegy (795 m.) és mindezeknek koronája, a vén óriás, a Bálvány (956 m.).

Komor, szép szál őr a vad hegyistenek között.

33348

MEGYEI KÖNYVTÁR H. PÉCS

A választmány jelentése.

Tekintetes Közgyűlés!

Legutolsó jelentésünkben kifejezésre jutott az az aggodalom, hogy az egymást követő világesemények oly végzetes fordulatot vehetnek, — mely halomra dönthet mindent, mit lelkes áldozattal azért alkotunk, hogy kényelmesebbé, szebbé, járhatóbbá tegyük mindenki számára azt az utat, mely azok felé a magasságok felé vezet, honnan mindenki megláthatja és élvezheti a fenséges természetnek azt a sugárzó harmóniáját, — mely nem harcot hirdet, — hanem békességre és szeretetre tanít.

E félő aggodalmunk nem bizonyult alaptalannak; — de megelégedést kelthet bennünk az a tudat, hogy mind többen és többen járják ezeket az utakat, — s érdemes azok szépségére, kényelmére áldozni, pihenőket építeni, menedékházakat fenntartani, mert nincs jobban kamatozó befektetés, mint az emberi lélek nemesítését célzó munka.

Amikor a választmány az egyesület 45-ik évi működéséről szóló jelentését terjeszti a közgyűlés elé s 3 évre nyert megbízatása lejárván, megköszöni a bizalmat és felmentést kér, — azzal a jóleső tudattal adja át helyét, hogy a turistaság sportszerű meghatározásán túlmenőleg, kulturális szempontból is érdemes munkát végzett, — s felismerve a változó idők szabta követelményeket, alkalmazkodva simult azokhoz, sohasem tévesztve szem elől a végcélt, hogy mindez csak az igazi turistaság megerősödése érdekében történik.

Minél több támogatót és barátot szerzünk, — annál biztosabban; minél jobban jövedelmeztetjük intézménye-

inket, — annál könnyebben valósíthatjuk meg azután azokat a turista célokat, melyeket rég eltökélt szándékunk keresztülvinni, de amelyeknek elsősorban anyagi alapot kell teremteni.

Ezt az alapot menedékházaink biztosítják. Indokolt tehát, hogy gonddal és szeretettel ápoljuk, hogy alkalmasak legyenek a korkövetelte igények kielégítésére, mert a kényelmükre áldozó természetkedvelők fillérjeiből valósíthatjuk meg jövő terveinket, — melyet abban foglalhatunk össze: kilátót és menedékházat a Jakabhegyre de mielőbb; s ugyanez legyen készen a keleti Mecsekben az egyesület félszázados jubileumára.

Tek. Közgyűlés!

A 45-ik évi jelentésünkben, mély megilletődéssel adózunk 1935. szept. 1-én elhalt alelnökünk Dr. Igaz Béla pápai prelátus, a pécsi székeskáptalan nagyprépostja, felsőházi tag emlékének. Mély és bensőséges kapcsolat, évtizedes munka, minden szépért lelkesedni tudó nemes szíve fűzte őt olymértékben hozzánk, hogy elvesztése súlyos veszteség egyesületünknek. Előkelő egyéniségének sugárzó erejével fényt kölcsönzött nekünk, fáradhatatlan volt, ha érdekeinket védeni, vagy előmozdítani kellett s szeretetre méltó fennkölt jelleme, ha emlékezésként köztünk is marad, jóságos szeretete pótolhatatlan hiányunk lesz.

Ahogy sok esztendőn át megkímélt a sors a gyászos beszámolóktól, annál súlyosabb veszteség nekünk jelenteni, hogy választmányunknak érdemes és tevékeny tagja Gyarmathy Miklós kir. itélőtáblai bíró is elhunyt. Rajongó szeretettel járta a Mecseket, — készséggel volt munkatársunk s törekvéseink támogatója, — nemes lelkü ember és természtbarát, akinek távozása veszteség nekünk.

Ugyancsak a gyász igaz és őszinte érzetével mondunk búcsút e helyről Dr. Nagyatádi Visy László ny. főispán, ügyvéd stb. emlékének, ki egyesületünknek alapítás óta egyfolytában, tehát 45 éven át, választmányunk-

nak pedig ismételten volt tagja, s akinek érdemeit jegyzőkönyvünkben több ízben is megörökítve őrizzük.

A tavalyi közgyűlés határozata szerint a tubesi kilátót Rauch János 1934-ben elhalt elnökünk emlékére táblával jelöltük meg, hogy fennen hirdesse hálánkat és elismerésünket s azokat az érdemeket, amiért e kilátót Rauch Jánosról neveztük el.

Az alelnöki tisztséget a közgyűlés egyhangú határozata folytán dr. Reuter Camilló egy. tanár, klinikai igazgató foglalta el s igy még szorosabb lett az a kapcsolat, mely évtizedet meghaladó idő óta egyesületünkhöz fűzi.

Egyesületünk munkájának kitüntető megbecsülését látjuk abban, hogy a Magyar Turista Szövetség tisztújító közgyűlése Kiss József örökös tb. elnökünket tiszteletbeli tagnak, Dr. Reuter Camilló alelnökünket társelnöknek, Kaltneker Pál főtitkárunkat pedig szövetségi tanácstagnak választotta.

Bár tudjuk, hogy a nagyszámú egyesületeknek nem mindegyikét elégíthette ki a választás, — a magunk részéről mégis örömünknek kell kifejezést adni, hogy taglétszámunk arányában az eddiginél jelentősebb képviselethez jutottunk a magyar turistaság érdekképviseletében.

Ugyanilyen megbecsülést látunk abban is, hogy Dr. Zsitvay Tibor őnagyméltósága a M. T. Sz. elnöke és Dr. Zsembery Gyula másodelnök 1935. december 10-én meglátogatták egyesületünket s előadássorozatunkon ugyanakkor résztvettek.

A városház termét ez alkalommal zsufolásig megtöltő előkelő közönség érdeklődése és tetszést kifejező lelkesedése méltó fogadtatása volt annak az ajánlásnak, ahogy Zsitvay Tibor a turistaságot, a természet szeretetét, s a Mecsek kultuszát s egyesületünk munkásságát a közönség pártfogására érdemesnek nyilvánította.

Ugyanilyen élénk érdeklődés nyilvánult meg a többi ismeretterjesztő előadásunk iránt is, — melyekért az előadóknak, 1935. nov. 15-én Bátory Béla lyc. titkárnak „A hegyi alkony varázsa“ című igen szép és

költői magasságokba szárnyaló, 1935. december 10-én Dr. Zsembery Gyulának „Magyar hegyvidékek“ című hatalmas anyagot felölelő s kedves humorával mindenkinek szívéhez férkőző, 1936. január 3-án Keszler Hubert mérnök „Aggtelek-jósvafői baradla cseppkőbarlang“ című rendkívül érdekfeszítő és 1936. január 28-án Kimmel Árpád „A Montblanc megmászása“ című nagy tetszést aratott előadásokért e helyen mondunk hálás köszönetet.

Propaganda munkánkat ez évben is folytattuk s főtitkárunk Zsaborszky Jenő mérnök tökéletes művészien szinezett diapozitívjeivel oly élethűen tárta elénk Mecsekünk sok újabb szépségét, hogy annak hírére a Bükk Egylet meghívására Miskolcon, s a Budapest főv. Sportegylet meghívására Budapesten a főv. tisztviselők kaszinójában, valamint Kaposváron az Erdész és Vadász-Egyesület hívására kellett azt megismételni.

Fáradhatatlan és önzetlen munkatársaink voltak e téren Szíbert Imre tagtársunk, aki az ország több vidéki városában és Benyovszky András, aki Zsabokorszky Jenő tagtársunkkal a nyár folyamán Harkányban tartott úgy az Oti, mint a Máv üdülő nyaralóinak ismételten előadást.

Ugyanennek a munkának volt kiegészítője Páldy Géza a madárvédő osztályunk elnökének, a Mecsek madárvilágáról és annak védelméről több városban tartott vetitettképes előadása, melyek mindegyike csak fokozta a Mecsekünk iránt keltett érdeklődést.

Ennek hatása jól látható úgy a turista forgalom mint a Mecseken üdülők számának emelkedésében; aminek természetes következménye bevételeink emelkedése.

Menedékházunk fejlődését az alanti számok mutatják:

1931-ben	a szobák	átlag	17·4	napot
1932-ben	„	„	65·7	„
1933-ban	„	„	76·2	„
1934-ben	„	„	99·6	„ addig
1935-ben	„	„	132·—	„ voltak lakottak

s az 1932 évi 1690·— P bevétel fokozatosan 2847·30 P-re emelkedett.

E számok világosan mutatják, hogy a menedékház szükséges és hasznos alkotás volt s ez a jövedelem adja meg a lehetőséget majd, az igazi turista célok megvalósítására. A Mecseken épülő új városi szálloda minden igényt kielégítő kényelmével bizonyos fokig versenytársunk lesz ugyan, s az kényszerít arra, hogy a vízvezetéki vizellátás, valamint a gondnoki lakás kérdését most már megoldjuk, hogy ezzel is kényelmesebbé tegyük házunkat s ne kényszerüljünk feladni azt a jó nevet, — amit éveken át biztosítottunk.

A választmány erre vonatkozólag külön javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, jóváhagyás végett.

Sétautaink tatarozását előre megállapított terv szerint folytattuk s 1936-ban befejezést nyer ez a munka is. Reméljük, hogy e téren a jövőben kevesebb felelőség hárul majd Egyesületünkre, mert az új városi szálloda környékének és útjainak gondozása nem lehet Egyesületi feladat.

Üdülő park, magaslati út, szálloda, mind olyan határkövet jelentő alkotások, amelyek a mi működési területünknek a határait most tovább helyezik, de örömmel és büszkén nézhetünk vissza e feladni szánt helyekre, mert a mi munkánk mutatott irányt ennek a fejlődésnek.

Kedvezőtlen telünk dacára sem feledkeztünk meg a téli sportlehetőségek ápolásáról s úgy a slalompályán javítottunk, mint a Misináról a Kisrétre vezető erdei vágást szélesítéssel és egyengetéssel lesiklásra alkalmassá tettük, úgyhogy gyakorlásra most már megfelelő a terep.

A menedékházunkhoz levezető szerpentin útat villanyvilágítással láttuk el s az út elején bekerített madárvédelmi mintatelepen a mecseki flórából botanikus kert létesítésével, a természet komoly barátainak óhajtottunk örömet szerezni.

Tervbe vettük a városi parkerdő úthálózatának sűrűbb jelölését s általában az erdei jelölések felújítását, teljes összhangban a városban felállítandó játékoztató

térképek, s a várossal együtt kiadni tervezett új mecseki Kalauznak adataival.

Tekintetes Közgyűlés!

Beszámolónk teljességéhez tartozik jelenteni, hogy a Dr. Vigyázó János szerkesztette „Turistaság és Alpinizmus" című, a magyar turistaságnak eme 25 éves előkelő orgánuma, váratlanul felmerült anyagi nehézségek miatt megjelenését egyenlőre beszüntette.

Mély sajnálatot kelt bennünk e változtathatatlan tény, mert úgy a laphoz mint annak szerkesztőjéhez igaz megbecsülés és barátság fűzött s reméljük, hogy úgy a lap szüneteltetése, mint Vigyázó János dr. visszavonulása csak átmeneti jellegű, mert a magyar turistaság egyiket sem nélkülözheti tartósan.

Tekintetes Közgyűlés!

Pénztári zárszámadásunk áttekinthetővé teszi bevételeinket és kiadásainkat, melyek teljesen az előirányzat szerint alakultak. Ugyanilyen gonddal készült 1936. évi költségvetésünk is.

Támogatóinknak e helyen ismét köszönetet mondunk, így különösen a Pécsi Takarékpénztárnak, hogy a menedékház építéséhez igénybevett kölcsönünk után a kamatok egy részét elengedte, az Első Magyar Ált. Biztosító társaság pécsi vezetőségének és a Pannonia Sörfőző r.-t.-nek évről-évre megismételt adományaiért.

Az 1931-ben felvett 26.000 P-ős bankkölcsönünket teljesen visszafizettük.

Tagjaintól kötelezvény ellenében felvett 58 drb. egyenként 100 P-ős kötvényeink száma a ma kisorsolásra kerülő további 5 darabbal 33 darabra csökken.

Eddig a 4, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 27, 31, 37, 38, 39, 48, 49, 54 számú kötvények sorsoltattak ki visszafizetésre.

Fenntartási, kezelési s évkönyvünk költségei alig változnak, míg a 287.84 P összegű leltári-beszerzéssel

vagyonunk gyarapodott. Bevételi forrásaink biztonsága lehetővé teszi, hogy nagyobb összegű beruházás esetén, — a vízvezeték és menedékház bővítése miatt — átmenetileg hitelt vegyünk igénybe.

Tagjaink száma 1100 körül állandósultnak látszik, míg 414-re rugó örökös tagjaink száma évek óta nem szaporodott.

Szomorú kötelességünket teljesítjük, mikor gróf Benyovszky Móric főispán, Szonnenfeld Géza, Tyoszits Sándor, v. Vizkelethy Árpád és Wallfisch Pál elhalt örökös tagjaink, Bari István, Glück Dezső, Györkös József és Klobucsár József tagtársaink sírjára innen küldjük az emlékezés koszorúját.

Tekintetes Közgyűlés!

Évi jelentésünket befejezve, a választmány és tisztikar lejárt megbízását azzal a hittel adja vissza a közgyűlésnek, hogy 3 éves munkája nem volt eredménytelen.

Nehéz és válságos esztendők voltak ezek; sokszor borult ködbe a jövő s csak magyar szivünk és akaratunk, városunk iránti hűségünk és a szép természetért való lelkesedésen kívül, a felebaráti szeretet volt az, ami útat mutatott cselekedeteinknek.

Nem merült ki tevékenységünk a turistaságnak, mint sportnak a szolgálatában; minden tettünket az vezette, hogy annak mindenki hasznát lássa, előnyét mindenki élvezhesse, hogy megbecsülés támadjon nyomában, mert csak így mehetünk nyugodt biztonsággal beljebb a hegyekbe, ha megvan az az érzésünk, hogy az alkotások és munkánk, melyek eddig utunkat jelzik, mindenkinek szerető pártfogására és védelmére találnak.

S ha ezt sikerült elérnünk, úgy jól sáfárkodtunk a reánk bízott erkölcsi tőkével, mert ha csak egy árnyalattal tettük szebbé a szűkre szabott hazai földet, hogy

még rendületlenebbül szeresse és becsülje millió és millió magyar, úgy lelkünk szerint úgy kamatoztattuk e tőkét, hogy annak hasznát Isten áldása fogja kísérni!

Kelt Pécsett, 1936. junius 6-án.

A VÁLASZTMÁNY.

Haladás Nyomda Rt., Pécsett
Király- és Mór-u. sarok
Nyomtatványokat izlésesen, olcsón készit

A madárvédő osztály jelentése.

Az osztály 1935. évi működésével nemcsak a helyi és vidéki-, de a fővárosi lapok is több ízben foglalkoztak. A M. kir. Madártani Intézet mult évi „Aquilla" című tudományos folyóiratában osztályunk működéséről a következőképen emlékezik: „Azok a vidéki szervek, melyeknek működésére Intézetünk leginkább támaszkodhatik, négy helyen fejtenek ki jelentős munkálkodást és pedig: Debrecenben, Kecskemét-Lakyteleken, Sopronban és Pécsett. Legszélesebb körü és legintenzívebb működést most is a pécsi Mecsek Egyesület Madárvédő Osztálya fejtette ki. Ez az Egyesület 116 vetített képekkel kisért előadást tartott, főképpen a Dunántúlon, de részben a Nagy-Alföldön és a Tiszántúlon. A Mecseken egyéni adakozásokból ujabb 100 drb. fészekodut helyezett el. Ezek az oduk mókus, nyest, menyét és macska támadástól mentesen vascsövekre vannak szerelve s erdeilakok közelében állíttattak fel. Minden odun zománcozott tábla mutatja az adományozó nevét. Az egyesület e munkájához csatlakozott Baranya vármegye alispánja is, rendeletet adva ki, melyben minden községi jegyzőt arra hív fel, hogy indítsa meg a madárvédelmi propagandát és iparkodjék ezt jó példával is elősegíteni."

Jóleső érzéssel hivatkozunk e közleményre, — mert ez az elismerés adakozó tagtársaink készségét dícséri, akik egy-egy oduval segítették elő madárvédelmi mintatelepünk létesítését, amelyért e helyről mondunk hálás köszönetet.

A Menedékháznál elkészített helyen betonból készült és sziklanövényekkel díszített madáretetőt állítottunk fel, melyen tél folyamán az áttelelő és vendégmadaraink százai és százai találtak eleséget. Az etetőknek eleséggel való ellátását vitéz Rábai Gyula erdőmester erdőőri

személyzetével elismerésre méltó szakszerűséggel végeztette. Sokszor járhatatlan utakon, fáradságot nem ismerve a legpontosabban végezték az etetőknek eleséggel való megtöltését. Ennek az etetőnek felállítása az előirányzott összegnél jelentősen többe került, de egyes lelkes tagok ipari munkájukkal és anyaggal segítettek, igy Balatonyi Sándor és Lehőcz János, kiknek ezúton is köszönetet mondunk.

Fészkelési eredmények:

1935. április hó 27-én Csörgey Titus dr. kísérletügyi főigazgatóval a 100 odu közül idő hiányában csak 60-at vizsgáltunk át, nevezetesen a Mandulástól a Menedékházig elhelyezett odukat, továbbá a Kozári vadászháznál, Kiss József kilátónál, Büdöskúton, Lapison és Kantaváron felállított odukat. Ez ellenőrzésnél 60 odu közül 57 volt lakott. Hatban seregély, ötben nyaktekercs egyben harkály, ötben örvöslégykapó, nyolcban barátcinege, hatban kékcinege, négyben csuszka és huszonegyben széncinege volt. Összesen százhusz fiókát és 336 tojást találtunk. Két odut lódarazsak foglaltak el, egy odu repedés folytán alkalmatlan volt a fészkelésre. A fészekodvakat tehát 95 %-ban foglalták el a madarak. Városunk területén a feketerigók szaporodnak és örvendetes, hogy két kövirigó is fészkelt városunk épületén. Az egyik az Üzletvezetőség csatornájában költött és öt fiókát repített ki (ezek közül kettő elpusztult) a másik a Zrinyi Miklós reáliskola második emeletén egy gipszfigurájában rakta meg otthonát és négy fiókáját szerencsésen ki is röpítette.

Mind örvendetes tényt közöljük, hogy a Kozári vadászháznál elsőízben települtek meg a seregélyek. További szaporodásuk elősegítése céljából ez év tavaszán csoportos fészekodvakat helyeztünk el. Egyes madarak, igy a házi rozsdafark és a sarlósfecskének fészkelhetése céljából a Mecseken épülő magaslati szállónál sikerült az épület tetőzete alatt Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos engedélyével fészkelő helyeket biztosítanunk.

A Mecseken a legkedvezőbb fészkelési eredmény a Kiss József kilátónál és Kantaváron volt. A városban

feltünő jó eredményt láttunk az Osztályunk madárvédő telepén (Damjanich-u. 13/3) hol 200 m^2 területén 6 szabadon és 4 oduban fészkelő madár költött, továbbá a Bőrklinika parkjában. E klinika igazgatója vitéz Berde Károly professzor a fán és bokrokban fészkelő madarak biztonságát drótsövénnyel és a fára ernyőszerüen alkalmazott tüskés galyakkal érte el. E park madárállománya az előző évekhez hasonlítva csodálatos módon szaporodott, mert mig 1928-ban, amikor e parkban nem volt védelem, mindössze öt bokorlakó madár fészkelt, addig 1935-ben négy odu lakót, és 18 fán és bokrokon fészkelő madarat számláltunk. Érdekes volt, egy pintyőke pár fészke mely tisztán vattából készült.

Beszámolónk nem lenne teljes ha nem említenők meg ama pusztítást, mely ez év tavaszán a vártemplom rendkivül hasznos vörösvécséinek kiirtásában nyilvánult meg.

Osztályunk látogatást tett Debrecenben a Tiszántuli Madárvédelmi Egyesületnél, Sopronban a Magyar Ornithologus Szövetség elnökénél és Kecskemét-Lakyteleken a vitéz nagybányai Horthy Miklós madármegfigyelő telepen.

Pannonhalmán, a bencésrend 20 holdas parkját madárvédő teleppé rendeztük be.

Budapest székesfőváros erdőhivatala a nálunk látott mintatelepünk szerint óhajtja a madárvédelmet a budai hegyekben megszervezni.

Osztályunkat ez évben is meglátogatta s eredményeinket felülvizsgálta a M. kir. Madártani Intézet tudós igazgatója dr. Csörgey Titusz, — akinek fáradozásáért — s egyesületünket kitüntető barátságáért e helyen mondunk köszönetet.

Jelentésünket ama reménnyel fejezzük be, hogy ez évben ismét több madárvédelmi eszközzel és alkalmatossággal — köztük egy denevér tanyával — sikerült kiegészítenünk Madárvédő telepünket.

A természetvédelmi osztály jelentése.

A Mecsek Egyesület természetvédelmi osztálya két évvel ezelőtt alakult meg. Elsők voltunk a hasonló egyesületek között a természetvédelmi szakosztály megalapításával. A természetvédelem célja az, hogy az ősi adottságokat: sziklákat, forrásokat, tájakat, erdőket, ritka és kiveszőben lévő növény- és állatfajokat megóvja a pusztulástól. Az európai kultúra haladásával és előrenyomulásával mindinkább kisebbedik az ősi természetes táj és ennek a helyét a kultúrtáj foglalja el. A természetvédelemnek résen kell lennie az ősi természetes tájak kultúrtájakká való átalakításánál. Nem az a célja a természetvédelemnek, hogy megakadályozza a kultúra terjedését, hanem az, hogy ahol minden különösebb nehézség nélkül lehetséges, a kultúra terjedésével kapcsolatban az elpusztulás veszélyének kitett ősi természeti értékekből egy kis darabot, mint természetvédelmi ligetet, rezervációt átmentsen az utódoknak és a tudományos kutatás céljainak. Igy a Mecsek Egyesület természetvédelmi osztályának a közreműködésével a tavaly már védettnek nyilvánított magyar kikerics (*Cholchicum hungaricum*) nagyharsányi több termőhelyét erős vasdrótos kerítéssel látták el. Ezért a nemes kultúrmunkáért ezuton is hálás köszönetet mondunk *Fischer Béla* dr., alispán úrnak és *Ihászy Lajos* dr., Nagyharsány község főjegyzőjének. A magyar kikerics (*Cholchicum hungaricum*) rendkívül nevezetes növénye a magyar flórának. Egyetlen magyarországi lelőhelye a nagyharsányi hegy (Szársomlyó), Villány és Nagyharsány községek között a hegy lábánál, ahol a lösztalajon igen bőven terem és már február hónapban virágzik. Ugyanez

a terület legelő is, ahol az állatok mindent feltúrnak. Ezért volt kívánatos néhány kisebb terület kiszakítása és bekerítése, hogy az ősi, megzavart vegetáció nyugodtan fejlődhessék. Vármegyénknek, de a kezdeményezés miatt egyesületünknek is büszkesége, hogy az első hatóságilag védett növény épen nálunk van. Erre a természetvédelmi munkára egyébként az ország első és legnagyobb természettudományi folyóirata is felfigyelt és külön cikkben méltatta mint eseményt. (Természettudományi Közlöny 1935. évi márciusi száma.)

A természetvédelmi szakosztály célja a természeti kincsek megóvása a jövőben is, különösen veszélyeztetett területeken. Ilyennek minősül a Misina város felőli déli oldala, ahol a kirándulók mérték nélkül tépik a mecseki flóra igen ritka és értékes reprezentánsait is, pedig igen gyakran pár lépés után az egész csokor virágot eldobják.

A Mecsek Egyesület természetvédelmi osztálya mindent elkövet, hogy a Mecsek pusztulásnak induló ősi természeti kincseit a város és közönsége érdekében a pusztulástól megóvja.

A MECSEK EGYESÜLET
Tisztikara az 1935. évben.

Elnök:
NENDTVICH ANDOR dr.,
kir. tanácsos, Pécs szab. kir. város polgármestere.

Örökös tb. elnök:
KISS JÓZSEF ny. főreálisk. tanár, c. igazgató.

Alelnökök:
IGAZ BÉLA dr., nagyprépost, a felsőház tagja. †
REUTER CAMILLO dr., egy. ny. r. tanár.

Igazgató:
v. RÁBAY GYULA,
városi erdőmester.

Főtitkár:
KALTNEKER PÁL,
bankcégvezető
(Dunántuli Bank)

Ügyész: vitéz VISY IMRE dr.,
ügyvéd.

Pénztáros: KISS ERNŐ,
ny. bankhivatalnok.
(Pécs, Fiumei-u. 22.)

Mérnök:
HOFFMANN LÁSZLÓ, építész.

Madárvédő osztály:
Elnök: PÁLDY GÉZA, MÁV. felügyelő.

Barlangkutató osztály:
Elnök: OZANICH GYULA, D. G. T. központi felügyelő.

Munka- és természetvédelmi osztály:
Elnök: REUTER CAMILLO dr., egyet. ny. r. tanár.
Titkár: dr. HORVÁTH ADOLF gimn. tanár.

Kirándulló osztály:
Elnök: KARG NORBERT dr., egyet. gazd. hiv. igazgató. egy. m. tanár.
Titkár: vitéz ÁFRA LAJOS, bankcégvezető.

Számvizsgálók: Bőbel Ferenc, Eötvös Jenő, Szigriszt Lajos.

TARTOZIK **A Mecsek Egyesület pénztári**

Egyenleg 1935. január 1-én		221·30
Tagsági díjak.		
1152 rendes tag után à P 4.— ..	4608·—	
6 hátralékos után à P 4·— ..	24·—	4632·—
Adományok.		
Pécs sz. kir. város adománya ...	1600·—	
Baranya megye „ ...	500·—	
Magy. Turista Szöv. „ ...	100·—	
I. Magy. Ált. Bizt.Társ. „ ...	50·—	
Pannonia Sörfőző Rt. „ ...	20·—	
Pécsi Takarékptár „ ...	239·20	
Egyetemi ifjak „ ...	16·—	2525·20
Nendtvich Andor turistaház bevételei.		
Szobabérekből	2847·30	
Telefondíjakból	328·04	3175·34
Kamatok.		
Folyószámla-kamat	46·08	
Értékpapir-kamat	27·78	73·86
Kiss József kilátótorony jövedelme.		
1076 drb belépőjegy à 20 fillér..	215·20	
750 drb belépőjegy à 10 fillér..	75·—	290·20
Különféle bevételek.		
Évkönyvben közölt hirdetések....	328·—	
Ródlipálya jövedelme	37·40	
Átvitel:	365·40	10917·90

számadása az 1935. évről. KÖVETEL

Kezelési költségek.		
Titkári hiv. fenntartási költsége ..	600·—	
Tiszteletdíjak	400·—	
Egyesületi alkalmazott fizetése....	360·—	
Irodai szerek és nyomtatványok..	50·78	
Postadíjak	130·70	
Telefondíjak.....	146·35	1687·83
Tatarozások.		
Sétautak javítása.....	1748·39	
Épületek karbantartása.....	44·60	1792·99
Újjelzések.		
Mecseki jelzések felújítása		281·37
Könyvtár.		
Könyvek és folyóiratok beszerzése		66·26
Nendtvich Andor turistaház kiadásai.		
Beruházások és karbantartás.....	510·52	
Telefondíjak.....	334·28	844·80
Leltár.		
Különféle tárgyak beszerzése.....		287·84
Különféle kiadások.		
Tagdíjak egyesületekbe.....	27·32	
OTI-díjak	65·80	
Madárvédő Osztály kiadásai	524·—	
Évkönyv nyomatása.....	658 08	
Átvitel:	1275·20	4961·09

TARTOZIK **A Mecsek Egyesület pénztári**

Áthozat:	365·40	10917·90
Boreladásból befolyt.....	808·84	
Magyar Turista Szöv. ágyalapítvány	150·—	
Levelező-lapokból	172·60	1496·84
		12414·74

Pécs, 1935. december 31.

Megvizsgáltuk és a vonatkozó okmányokkal

Pécs, 1936.

Eötvös Jenő **Bőbel**

számadása az 1935. évről. KÖVETEL

Áthozat:	1275·20	4961·09
Borvásárlásra	899·36	
Szöv. tagdíj 1134 tag à 40 f+P 1·— portó	454·60	
Lefizetés Pécsi Takptárnál	800·—	
" " " kamat	239·20	
Kisorsolt 3 drb kötvényért	300·—	
Kötvénykamatokra	30.—	
Levelező-lapokért	104.30	
Propaganda célokra	135.13	
Diapositivokra	330.—	
Felolvasások költségei	195·46	
Ródlipályára	85·86	
Különféle kiadások	199·06	5048·17
Egyenleg:		2405·48
		12414·74

Kiss Ernő
egy. pénztáros.

összehasonlitva teljesen rendben találtuk.

február 14-én.

Ferenc **Szigriszt Lajos**

Hasznos tudnivalók.

Az egyesület titkári hivatala: Pécs, Irányi Dániel-tér 8. Déli kapu, II. em.

Hivatali óra: szerdán d. u. 2—3; pénteken 7—8-ig.

Telefon: 15—62.

Folyószámla a Dunántuli Banknál, Pécs, Király-u. 5.

Kérjük a tagtársakat, hogy lakásváltozásokat közöljék a titkári hivatallal, mert évkönyvünket s a jövőben az évkönyvet helyettesítő folyóiratunkat csak a cím pontos ismeretében tudjuk idejében kézbesíteni.

Toborozzunk új tagokat egyesületünknek. Nagyon sokan vannak akik intézményeinket látogatják, anélkül hogy az évi 4 P tagdíjterhet vállalnák. Hívjuk fel a figyelmet egyesületünkre, s közöljük a titkári hivatallal a belépni szándékozó ismerőseink címét. A tagdíj 3 évre kötelező. A kilépés írásban közlendő, legkésőbb az év végéig.

Tagjaink kedvezményeket csakis a f. évi tagsági jegy felmutatása mellett élveznek,

Igy Dömörkapui menedékházunkban a penzióárakból 15% engedményt; vagyis

a terrasszos 1 ágyas szobáért	6·20 P	helyett	5·30 P
II. em. 1 ágyas szobaért	5·50 P	„	4·70 P
2 ágyas szoba, 2 személy	10·— P	„	8·50 P
pótágy vagy turista ágynál	4·50 P	„	4·— P-t

fizetnek tagjaink.

Budapest, Kaposvár, Baja-i viszonylatban kiadott MÁV hétvégi kedvezményes jegyek érvényesítése a visszautazáshoz kizárólag dömörkapui házunkban történik.

Vendéglős Piller Károly. Telefon: 26—26.

Misinai Kiss József kilátónk is állandóan nyitva. Étel, ital mindenkor kapható. A toronybelépőjegy tagjainknak 10; nem tagoknak 20 fillért. Kezelő: Magyarits Béla. Telefon: 31—80.

Pécs és a Mecsek részletes kalauza (Irta: Kiss József) úgy menedékházainkban, mint könyvkereskedésekben kapható. Ára 60 fillér.

Utjelzéses Mecsek-térkép ára 1·60 P.

Mecsek Egyesületi jelvény a titkári hivatalnál igénylendő. Ára 2·— P

Egyesületünk tagjai egyben tagjai a Magyar Turista Szövetségnek is, a kedvezmények igénybevételéhez azonban szükséges a Szövetség arcképes igazolványát kiváltani a titkári hiv. útján. Ára 1·20 P.

A szövetségi igazolvány az összes hazai menedékházban kedvezményt biztosít úgy a belépő, mint a háló díjakból. E kedvezmény 10—25 % ig terjed.

Szövetségi igazolvánnyal vasúti kedvezmény is élvezhető, melynek lényege az, hogy legalább 4 egyesületi tagból álló csoport 100 km-nél nagyobb távolságra külön jegyzékben meghatározott állomásokra (Budapest kivételével) 50 %; — 100 km. alatt 33 % kedvezményt vehet igénybe.

Abaliget községben 50 turista előzetes értesítés mellett bármikor szállást kaphat, ugyanúgy Pécsvárad és Hosszuhetény valamint Óbánya községben is kapható szállás. Igényléseket a jegyzői hivatal, Óbányán Hauer vendéglős intézi. Válaszbélyeg melléklendő.

Az abaligeti barlang vasárnap állandóan nyitva. Belépődíj vezetővel 60 fillér; turista és diákjegy legalább 10 résztvevővel 40 fillér; 20 résztvevővel 30 fillér; nagyobb csoportnak 20 fillér személyenként.

Ismételten kérjük a t. tagtársainkat, hogy kirándulásaik alkalmával (főképen szarvasbőgés idején, szeptember hóban) az erdőkben csendben járjanak, égő tárgyakat el ne dobjanak, a jelölt, vagy közhasználati útakról le ne térjenek, annál kevésbbé, mert egyik-másik út a fiatal ültetések miatt el van zárva s azokon való közlekedés az erdő védelme érdekében tilos.

Egyben kérjük tagtársainkat, hogy ha kirándulásaikon valahol az útjelölés hiányát látják, úgy a hely és hiány pontos meghatározásával közöljék azt a titkári hivatallal.

Létesítményeinket, alkotásainkat, pihenőinket és utainkat tagtársaink védelmébe ajánljuk, kérjük akadályozzák meg azok szándékos rongálását vagy ha ilyen tudomásukra jön, úgy értesítsék arról a titkári hivatalt.

Pécs Városi Közlekedési Vállalat

Menetrendszerint közlekedő

autóbuszjáratok

Bányatelepre

és

a mecseki menedékházhoz

a Széchenyi-térről.

Klobucsár féle **kávé és tea**

a turisták kedvenc itala. Állandó friss pörkölésű kávé- és teakülönlegességek

Klobucsár J. fűszer-, csemege- és gyarmatárú üzletében, Király-utca 44. szám. Telefon: 22-96.

Pécs legnagyobb árúháza! Külön harisnya-osztály!
Női divatosztály! Férfi divatosztály!
Játékosztály!
Gyermekkocsik nagy választékban!
Takarékossági hitel. Szolid, szabott árak.
Telefon 26-57.

Schwartz és Kálmán Pécs, Király-u. 8.

(Ezelőtt REINFELD N.)

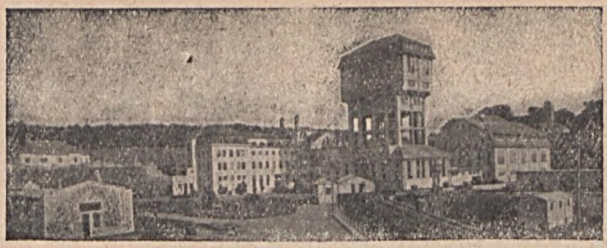

Szabolcsbányatelepi Szent István-akna.

Házi, ipari, fűtési célra legalkalmasabb

a pécsi kőszén, pécsi brikett

Igen magas hőérték, alacsony ár!

DGT Bányaigazgatóság Pécs, Mária-u. 9.
Telefon: 29-87.

Pécsi Takarékpénztár

Alakult 1845. évben.

Saját tőke: 2,160.000 pengő.

Intézeti székház: Pécs, Széchenyi-tér 9-10. sz.
(Telefon: 20-39.)

Fiókintézetek: Budapest V, József-tér 10. sz.,
Bonyhádon, Sellyén és Szentlőrincen.

Számos pénzintézeti, ipari és kereskedelmi érdekeltség
Pécsett és vidéken.

Foglalkozik a takarékpénztár és banküzlet
minden ágával.

Adriai Biztosító Társ. baranyamegyei vezérügynöksége

Turisták és kirándulók figyelmébe!
Pécs város különleggessége:
Neumann
Tej Vaj Sajt

Brunner Jenő
mészáros- és hentesmester
Pécs, Kossuth Lajos-utca 23.
Fióküzlet: **Anna-u. 55. sz.**
Elsőrendű fiatal húsok. Kitünő felvágottak. Szalonnát, sertészsírt a legjobb minőségben, minden mennyiségben, napi ár mellett szállít.
Alapítva: 1911. Telefon: 26-62.

Mindennemű üveg- és porcellánárú legolcsóbban beszerezhető **„Üvegház"-ban**
Varajti és Horvát, Király-utca 8. Pannoniával szemben.

FRI-VI kenyér vezet, Süteménye élvezet!
Citrom-utca 4. Telefon 25-49.

Nyaralás! Gyógyulás! Szórakozás!

Harkány gyógyfürdő

a teljesen modernizált,

közkedvelt reuma- és üdülőfürdő. 62° C. rádióaktiv kénes thermálforrások. Kád- és társasfürdők, iszapgöngyölések és gyógymassage, korszerűen átalakított 25° C. thermál-tófürdő pázsit stranddal.

A gyógyszállodában közp. fűtött reuma-gyógyintézet.

Elsőrendű vizvezetékes, elegánsan bútorozott szobák teljes komforttal, szállodai hall, új kávéházi és gyógytermi helyiségek, bridgeterem. Modern orvosi rendelőhelyiségek, laboratórium, röntgen. 50 holdas angol park, elsőrendű állandó fürdő- és tánczenekar

Pausálkurák, 50 százalékos visszautazási kedvezmény.

Délmagyarországi Kereskedelmi Bank

Pécs

Király-utca 11. sz.
(Szinházzal szemb.)

Telefon:
18-12.
18-21.

A Pesti Magyar Keresk. Bank leányintézete

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat. — Kölcsönöket a legrövidebb időn belül, a legkedvezőbb feltételek mellet folyósít.

Minden a bankszakmába vágó ügyletet az ügyfelek érdekeit szemelőtt tartva, a legpontosabban és a leggyorsabban bonyolít le.

Kiss József-kilátó a Misinán

538 méter a tenger színe felett. A torony terraszáról megkapó kilátás! Hideg ételek. Elsőrendű italok. Olcsó árak. Figyelmes kiszolgálás. A Mecsek barátainak kedvenc kirándulóhelye.

Minőségben, árban
Bürger cipő vezet

Bürger Cipőház, Pécs, Király-utca 23-25.
Telefon 15-64, Hitel Otthon-tag

Minárovits Aladár-féle

tea, kávé, kakaó
a legjobb zamatú!

Pécs, Kossuth Lajos-utca 19. szám. Telefon: 22-77.

Lőwy Testvérek:
Ruhái szépek!

Lőwy Testvérek
konfekció üzlete
Pécs, Ferenciek-utcája 1.

Pécsi Városi Fürdő

Fürdőidő beosztása hétköznapokon:

reggel 6-tól fél 9-ig férfiak,
fél 9-től fél 12-ig nők,
fél 12-től fél 2-ig férfiak,
d. u. fél 2-től 8-ig nők és férfiak közösen.

Vasár- és ünnepnapokon:

délelőtt 8-tól délután 8-ig nők és férfiak közösen.

Jegyárak:

Napijegyek:

	felnőtt	gyermek
Fürdőjegyek d. e. szekrényhasználattal . . .	30 fill.	24 fill.
Fürdőjegyek d. u. szekrényhasználattal . . .	40 fill.	30 fill.
Különkabin d. e. . . .	20 fill.	20 fill.
Különkabin d. u. . . .	30 fill.	30 fill.
Kölcsön fürdőruha . .	20 fill.	
Kölcsön lepedő	30 fill.	
Terület belépőjegy hétköznapokon	10 fill.	
Terület belépőjegy hozzátartozóknak . . .	4 fill.	
Értékmegőrzés	10 fill.	

„Pannonia" Sörfőző Rt. Pécsett

Sörkülönlegességei a legkiválóbbak.

Műjéggyára
(féltáblákban is)

Szikvízgyára
szénsavval telített Tettye forrásvizet is

házhoz szállítva, pontosan kiszolgál!

HAMERLI JÓZSEF R.F.T.

VASNAGYKERESKEDÉSE

PÉCS

Király-utca 9. és Rákóczi-út 50.

Turista-felszerelések.

Hátizsákok, főző-edények, kulacsok, poharak.
Aluminium dobozok, vaj- és paprika-tartók.
Thermos palackok.

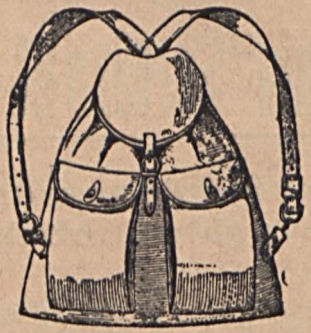

Sítalpak, kötések és felszerelések. Ródlik és korcsolyák nagy választékban.

Rádió- és villamos-cikkek.

A háztartási
áram árát
harmadára
csökkentette

a Városi Villamos Telep

INGYEN
gázt ad
a Városi Gázgyár

(Légszeszgyár-utca 13.)
Telefon: 30-92.

Rádió laboratorium

MAGYAR KIR. LŐPORÁRUDA.

SZALAY és RICHTER

Cégtulajdonos:

Richter József

Pécs, Király- és Mór-u. sarok

Telefon számok: **25-41, 16-86.**

fegyver-, lőszer-, sport-, vadászati- és villamossági cikkek, bányászati- és robbanóanyagok raktára.

Si és ródli felszerelések.

Részletfizetésre,

megkönnyített fizetési feltételekkel is kaphatók.

Levente felszerelések

Cserkész felszerelések